

Nederlands tot een bruikbaar instrument voor de poëtische vernieuwing in de negentiger jaren.”

Archief- en ander bronnenmateriaal is zeker voorhanden. De brieven van Ida von Dürensfeld aan Frans de Cort berusten in het Letterenhuis in Antwerpen. De brieven van Frans De Cort aan Ida von Dürensfeld bevinden zich in de Koninklijke Bibliotheek in Brussel. Het Letterenhuis bezit heel wat materiaal, zoals briefwisseling, handschriften, portrettekeningen en foto's. In 1934 kocht de toenmalige Stadsbibliotheek van Antwerpen – de huidige Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience – 'de nalatenschap Frans De Cort'. Deze bestaat vooral uit Franse, Duitse en Nederlandse publicaties over poëzie.

Bronnen & lit.: J.F. HEREMANS, 'Frans De Cort', in: *Nederlandsch Museum*, 1878, 53-63; — J. TEN BRINK, 'Frans De Cort', in: *Letterkundige Schetsen en kritieken*, 1884, 124-129; — M. SABBE, *Frans De Cort*, Gent, 1895; — T. COOPMAN en L. SCHARPE, *Geschiedenis der Vlaamsche letterkunde*, Antwerpen, 1910; — F. DECORT, *Liederen en gedichten*, Brussel, 1912; — E. CHMIDT, *Frans De Cort*, 1934; — M. KONINGS, *Frans De Cort als letterkundige (1834-1878). Historisch-biografische schets*, KU Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1958; — M. VAN UFFELEN, *Frans De Cort (1834-1878). Een Vlaams dichter en joernalist tegenover de politieke problemen van zijn tijd*, KU Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1972; — M. VAN MOESEKE, *De briefwisseling van Frans De Cort*, UGent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1978; — H.J. ELIAS, *Geschiedenis van de Vlaamse Gedachte*, deel 3, Kapellen, 1964; — E. GUBIN, *Bruxelles au XIXe siècle: berceau d'un flamingantisme démocratique (1840-1873)*, Brussel, 1979; — F. SIMON, 'De Onderwijzersbond, de eerste beroepsvereniging voor onderwijzers in België (1857-1869)', in: *WT, tijdschrift op het gebied van de Vlaamse Beweging*, 41, 2-3, 1982, 76-94 en 150-164; — A. DEPREZ e.a., *De Toekomst 1857-1898*, 3 delen, Gent, 1992; — A. MUSSCHOOT, 'Correspondentie van de gezusters Loveling: brieven van en aan Frans de Cort (1869-1875)', in: *Mededelingen van het Cyriel Buysse Genootschap*, vol. 20, 67-106, 2004; — G. DRAYE, *Laboratoria van de natie: literaire genootschappen in Vlaanderen 1830-1914*, Nijmegen, 2009.

Sam VAN CLEMEN

COUPÉ, Cyriel (pseudoniem: **Anton VAN WILDERODE**), priester-dichter en leraar.

Cyriel (eig. Cyrille) Paul Marie Coupé werd geboren in Moerbeke-Waas op 28 juni 1918

als zoon van Edmond (1872-1939) en Maria-Louisa Vanseveren (1876-1963). Hij had een tweelingbroer, Filemon (1918-2005), en een acht jaar oudere broer, Jozef (1910-1992). Hij overleed in Sint-Niklaas op 15 juni 1998.

Cyriel Coupé groeide op in zijn geboortedorp, in een katholiek gezin met flamingantische sympathieën. De vader was een huisschilder die erg actief was in het plaatselijke katholieke verenigingsleven, onder meer in de toneelbond en de fanfare, en daarnaast ook liefhebberde als schrijver en beeldend kunstenaar. De moeder was een zeer gelovige huisvrouw. Het gezin behoorde plaatselijk tot een minderheid, aangezien Moerbeke door de Franstalige liberale familie Lippens werd bestuurd. Voor de jonge Coupé was de oudere broer Jozef een na te volgen model, onder meer vanwege diens keuze voor het priesterschap en zijn lidmaatschap van het radicaal Vlaams-nationalistische Algemeen Katholiek Vlaamsch Studenten-verbond (AKVS).

Na het lager onderwijs op de katholieke dorpsschool van Moerbeke-Waas en een jaar aan de Broederschool van Oostakker doorliep Coupé van 1933 tot 1938 als intern de Grieks-Latijnse humaniora aan het Klein Seminarie van Sint-Niklaas. Daar heerste een in alle opzichten streng regime. Niettemin werden zijn literaire belangstelling er opgemerkt en aangemoedigd. Aan diezelfde school volgde hij aansluitend een tweejarige opleiding wijsbegeerte, omdat hij net als zijn broer priester wilde worden.

In december 1939 overleed Coupés vader aan de gevolgen van loodvergiftiging, toen een beroepsziekte bij schilders. Tijdens de Duitse inval van mei 1940 vluchtte Coupé samen met zijn broers naar Frankrijk, maar hij keerde al na korte tijd terug. Vanaf oktober 1940 zette hij zijn priesteropleiding voort aan het Groot Seminarie in Gent. In mei 1944 werd hij tot priester gewijd.

Coupé begon al op zeer jonge leeftijd te schrijven. Zijn eerste publicaties, in katholieke tijdschriften als *Hooger Leven* en *Dietsche Warande en Belfort*, dateren uit de laatste jaren vóór de oorlog. Het betreft verhalen, boekbesprekingen en gedichten die hij onder verschillende pseu-

donieme
hij zich
leggen.
Tijdens
Coupé h
rière. Z
onderste
hem ook
van de N
om, vaa
politiek
in publi
situeren
Vlaamsc
Hij wer
Nederlan
sterker g
Zo droeg
zijn van
aan de d
Bruning
laat der
In 1943
met *De*
verzamel
De bunde
nitiëve' p
rode, is
jonge dic
door druk
naar liter
en door p
literair ne
werk wor
katholieke
rekenen v
criticus J
hoogleraa
Frank Bau
geld cont
als Herma
Maar hij
steling nie
verij van
De moerb
een door
critici beh
gunstig or
bundel oo
Letterkunc
Vlaanderen
strijd was
onder VNV
Oost-Vlaan

doniemen publiceerde. Al spoedig ging hij zich echter vooral op de poëzie toelleggen.

Tijdens de seminarietijd in Gent werkte Coupé hard aan zijn prille literaire carrière. Zijn oversten op het seminarie ondersteunden zijn talent, maar drukten hem ook op het hart afstand te houden van de Nieuwe Orde. Dit belette hem niet om, vaak onder pseudoniem, lyrisch en politiek geëngageerd werk te plaatsen in publicaties die in de collaboratie te situeren zijn, zoals *Volk en Staat*, *Het Vlaamsche Land* en *Volk en Cultuur*. Hij werkte ook mee aan uitgaven in Nederland, waar het culturele leven veel sterker genazificeerd was dan in België. Zo droeg hij als 'F.P. Coupé' (de initialen zijn van zijn tweelingbroer Filemon) bij aan de door de Nederlandse fascist Henri Bruning samengestelde bloemlezing *Gelaat der dichters* (1944).

In 1943 debuteerde Coupé in boekvorm met *De moerbeitoppen ruischten*, een verzameling zuiver lyrische gedichten. De bundel, die verscheen onder het 'definitieve' pseudoniem Anton van Wilderode, is het werk van een ambitieuze jonge dichter die naam probeert te maken door druk te publiceren, mee te dingen naar literaire prijzen en corresponderend en door persoonlijke contacten een ruim literair netwerk uit te bouwen. Dat netwerk wortelde in de eerste plaats in de katholieke zuil, waar hij op steun kon rekenen van invloedrijke figuren als de criticus Joris Eeckhout en de Gentse hoogleraar Nederlandse letterkunde Frank Baur. Daarnaast stond hij in geregeld contact met collaborerende critici als Herman Oosterwijk en Frans Buyle. Maar hij onderzocht ook of hij zijn eersteling niet kon aanbieden bij de uitgeverij van de vrijzinnige Angèle Manteau. *De moerbeitoppen ruischten* werd, in een door Nieuwe Orde en katholieke critici beheerst literair systeem, bijzonder gunstig onthaald. Begin 1943 werd de bundel ook bekroond met de Prijs voor Letterkunde van de Provincie Oost-Vlaanderen. Voor deelname aan de wedstrijd was Coupé lid geworden van de onder VNV-curatele staande Kamer van Oost-Vlaamse Letterkundigen.

Tijdens de oorlog stond het gezin Coupé lokaal bekend als 'zwart'. Filemon, die lid was van het Vlaamsch Nationaal Verbond (VNV), werd na de bevrijding opgesloten in het Hechteniskamp Lokeren (Hekalo), maar kwam al in december 1944 vrij, vermoedelijk na bemiddeling door Cyriel. In mei 1945, in de tweede golf van 'straatrepressie' die volgde op de capitulatie van nazi-Duitsland, werd de inboedel vernield van het ouderlijk huis. Coupés eigen activiteiten tijdens de oorlog bleven onder de radar. Ook in de literatuur over zijn leven en werk kwamen ze tot heel recent niet onder de aandacht.

De bestraffing van de collaboratie droeg bij tot het ontstaan van wat historicus Koen Aerts de 'zwarte zuil' noemt: een hechte gemeenschap van gestrafte Vlaams-nationalistische collaborateurs en hun in de nasleep van de oorlog steeds talrijker wordende sympathisanten. Die toenemende sympathie was mede het product van een melodramatisch narratief dat met succes werd verspreid door Vlaams-nationalistisch geïnspireerde publicaties. Coupé ging zich in de nasleep van de oorlog voluit engageren in deze zuil. Hij deed aan discreet dienstbetoon ten behoeve van getroffen ex-collaborateurs en ging teksten schrijven die het genoemde narratief reproduceerden. In zijn voorstelling waren vele gestraften louter vanwege hun flamin-gantische idealisme hard aangepakt door een boosaardige Belgische repressie. Ze waren derhalve vóór alles slachtoffers, die recht hadden op een onvoorwaardelijke amnestie. In het zeer omvangrijke corpus aan geëngageerde teksten dat Coupé zou voortbrengen keert dit verhaal systematisch en in vele varianten terug.

Vanaf januari 1945 studeerde Coupé twee jaar klassieke filologie in Leuven. Hij legde er contacten die later belangrijk zouden blijken, met onder anderen Albert Westerlinck (pseudoniem van José Aerts, literatuurcriticus en later hoogleraar Nederlandse letterkunde), de germanist Karel Hemmerechts, die al gauw een prominente figuur werd bij de openbare omroep, en Manu Ruys, redacteur van het in collaboratiemilieus ontstane literair-culturele jongerentijdschrift *Golfslag* (1946-1950)

en later hoofdredacteur van *De Standaard*. Na zijn studie werd Coupé aangesteld als leraar aan zijn vroegere college in Sint-Niklaas. Die functie bleef hij uitoefenen tot zijn pensionering in 1982. In de jaren 1970 kwam daar ook een beperkt aantal lesuren bij aan de vlakbij het college gelegen meisjesschool Heilige Familie, waar broer Jozef directeur was, en in de Stedelijke Academie van Sint-Niklaas. Hij gaf in het college aanvankelijk een hele reeks verschillende vakken, maar later vooral Nederlands. Hij stond bekend als een inspirerend maar eigenzinnig leerkracht. Voor de lessen Nederlandse literatuur stelde hij het enige tijd veelgebruikte handboek *De dubbelfluit* (1968, 1987²) samen. Een aantal van zijn oud-leerlingen zijn later ook schrijver geworden. De bekendsten onder hen zijn Paul Snoek, Tom Lanoye, Erik Spinoy en Dirk van Bastelaere. In het verlengde van Coupés opleiding tot classicus liggen zijn vertalingen van klassieke teksten, inzonderheid van Vergilius, van wie hij onder meer de complete *Aeneïs* (1962-1973) vertaalde.

Aan het begin van zijn leraarschap betrof Coupé een kamer in het college. In 1958 verhuisde hij naar een pand in de Sint-Niklase Collegestraat, in de directe nabijheid van de school en met zijn broer Jozef als directe buurman. In 1963 overleed de in gedichten vaak liefdevol gememoreerde moeder, waarop Filemon zich in de ouderlijke woning vestigde. Halfweg de jaren 1970 bouwde Coupé een huis in landelijke stijl op de geboortegrond, waar hij zou blijven wonen tot zijn lichamelijke toestand het hem onmogelijk maakte.

Naast zijn leraarschap bleef Coupé echter ook bijzonder actief in Vlaams-nationalistische kringen. Zo werkte hij in de nasleep van de oorlog mee aan bladen die zijn ideeën uitdroegen, zoals *De Standaard* en *De Vlaamse Linie*. Hij deed dit opnieuw meestal onder pseudoniemen of zelfs anoniem. In 1953 was hij medeoprichter van het lokale Davidsfondsblad *Kruis en Leeuw in Waasland*. En in 1955 was hij nauw betrokken bij de oprichting van het tijdschrift *Jong Kultuurleven* (het latere *Jeugd en Cultuur*).

Dit journalistieke en redactionele werk verdween echter geleidelijk naar de achtergrond. In de plaats daarvan werd Coupé steeds meer een soort copywriter voor zijn zuil. Hij zou vanaf 1950 zeer geregeld 'bindteksten' schrijven voor de IJzerbedevaart, en leverde ook teksten voor het Vlaams Nationaal Zangfeest en een hele reeks andere Vlaams-nationalistische manifestaties. Op die manifestaties weerklonk dan vaak het in 1948 geschreven *Lied van mijn land*, op tekst van Coupé en muziek van Ignace de Sutter, dat al gauw de status van flamingantische *classic* kreeg.

Coupé maakte daarnaast ook teksten voor katholieke evenementen (een 'Maria-spel', processies, passiespelen,...) en nog een hele reeks andersoortige manifestaties, gaande van een 'feestspel' voor de Boerinnenbond tot de schoolvoorstellingen op zijn college.

Daartoe aangezocht door figuren uit zijn netwerk werkte hij in de jaren 1960, 1970 en 1980 mee aan radio- en televisieprogramma's. Het ging daarbij om religieuze uitzendingen voor het katholieke volksdeel, maar vaak ook om literaire en literair-educatieve producties. Didactisch-vulgariserend aangelegd waren ook de lezingen over literatuur en reizen waarmee hij jarenlang heel Vlaanderen aandeed. Coupé stelde tevens enkele succesvolle thematische poëzie-bloemlezingen samen, zoals *Het groot jaargetijdenboek* (1971) en *En het woord was bij God* (1979). Voorts leverde hij ook poëtische teksten voor een aantal nostalgische fotoboeken, die niet minder gretig aftrek vonden. Bekende titels in dit verband zijn *Daar is maar één land dat mijn land kan zijn* (1983), *En het dorp zal duren* (1986) en *Het sierlijke bestaan van steden* (1990).

Zo bestaat het allergrootste deel van Coupés werk uit publicaties en teksten die geschreven waren met 'zijn' (Vlaams-nationalistische en/of katholieke en meestal ook conservatieve) publiek voor ogen. Een deel van de gelegenheidsteksten is naderhand gebundeld. De IJzerbedevaartteksten zijn terug te vinden in *De dag begint bij een puin* (1985). *Dienstbaar*

het woord (1985) bevat een keuze uit de toespraken en homilieën. En *In al begonnen vrede* (1993) verzamelt in memoriam- en herdenkingsgedichten voor figuren die hij om uiteenlopende redenen wilde eren. Samen geven deze teksten een inkijk in de sociaal-ideologische constellatie waarin Coupé te situeren valt.

Leidinggevende of uitvoerende rollen in het Vlaams-nationalisme heeft Coupé nauwelijks op zich genomen. Wel werd hij in 1972 lid van de raad van beheer van het IJzerbedevaartcomité. Toen het in 1994 ging rommelen in dat comité, koos Coupé de zijde van de separatistische 'Groep van Gent'. In 1995 nam hij ontslag uit het comité en trad hij toe tot het IJzerbedevaardersforum, dat de pogingen tot 'modernisering' van de IJzerbedevaart bestreed.

Op dat moment ging het Coupé al enige tijd lichamelijk minder goed. Na een langdurige ziekte omstreeks 1980 besloot hij in 1982 met pensioen te gaan als leraar aan het college van Sint-Niklaas. In 1984 brak hij ten gevolge van een val een heup, wat hem op een operatie en een zware revalidatie kwam te staan. Dit kon hem overigens niet beletten om, zo lang zijn fysieke toestand het hem toeliet, weinig minder rusteloos te blijven reizen dan hij dat al sinds zijn adolescentie had gedaan. Daaraan kwam definitief een eind toen hij eind 1996 thuis zijn bekken brak. Na zijn opname in het ziekenhuis verhuisde hij noodgedwongen naar een rusthuis in Sint-Niklaas. Vanwege zijn verslechterende gezondheidstoestand kwam het in de lente van 1998 tot een nieuwe opname in het Sint-Niklaas Marie Middelaarsziekenhuis, waar hij in juni overleed. Na een bijzonder druk bijgewoonde uitvaart in de Onze-Lieve-Vrouwkerk van Sint-Niklaas werd Coupé bijgezet in een familiegraf op de begraafplaats van Moerbeke-Waas.

Coupés politiek-maatschappelijke engagement had de nodige gevolgen voor zijn literaire carrière.

Het zorgde er in de eerste plaats voor dat zijn puur lyrische werk decennialang op de tweede plaats kwam. Op het debuut uit 1943 volgde met *Het land der mensen* pas in 1952 een voldragen nieuwe bundel, nadien viel de lyrische productie groten-

deels stil. Wel publiceerde Coupé in 1974 zijn *Verzamelde gedichten*, waarin hij naast de eerste bundels ook in een andere context verschenen en niet eerder gepubliceerd werk opnam en waarvan later (1976, 1980, 1987) nog meerdere, vaak ingrijpend her-ziene edities zouden verschijnen.

De dichter was al zestig toen er met de bundel *Dorp zonder ouders* (1978) een periode van grote lyrische productiviteit aanbrak, die tot zijn dood zou aanhouden. Grofweg drie kwart van zijn *Volledig dichtwerk* (1999) kwam in de laatste twee decennia van zijn leven tot stand.

Als men rekening houdt met die aanvankelijk beperkte productiviteit, dan valt alleen maar te concluderen dat de dichter Van Wilderode, die door medestanders vaak als een miskende werd voorgesteld, niet te klagen had over een gebrek aan erkenning. Zo kreeg hij in 1956 de Interprovinciale prijs voor letterkunde voor *Het land der mensen*. De jury verkoos die bundel boven werk van coryfeeën als Hubert van Herreweghen, Jos de Haes en Hugo Claus, die het jaar voordien de *Oostakkerse gedichten* had gepubliceerd. In 1980 ontving hij de staatsprijs voor poëzie voor *Dorp zonder ouders* en in 1987 de staatsprijs ter bekroning van een schrijversloopbaan. Deze blijken van officiële erkenning passen in het verzuilde culturele landschap van die tijd en zijn ook revelerend voor Coupés prominente positie in katholieke en Vlaams-nationalistische netwerken. Dat geldt ook voor zijn eredoctoraat aan de universiteit van Leuven (op voordracht van Westerlinck) en voor zijn verkiezing tot lid van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde, beide in 1975.

Miskend werd Coupé ook niet door de talrijke lezers die zich in zijn politiek-ideologische profiel herkenden. Zijn bloemlezingen en fotoboeken vonden de weg naar de boekenkast van menig Vlaams gezin. De merknaam Van Wilderode zorgde ervoor dat ook zijn andere publicaties zich in een meer dan gebruikelijke belangstelling mochten verheugen. Zijn populariteit binnen het eigen circuit valt ook af te leiden uit de huldigingen die hem met

in de loop der jaren steeds toenemende frequentie te beurt vielen, en uit een aantal niet zelden hagiografisch aandoende monografieën en studies over figuur en werk van de hand van bevriende critici en bewonderaars.

Buiten de eigen kringen, en inzonderheid in het 'autonome' literaire circuit, was de ontvangst vaak gereserveerd tot afwijzend. Coupé was een polariserende figuur door zijn uitgesproken engagement en door zijn verdediging van en/of samenwerking met 'Vlaamsgezinde' figuren die zich tijdens de oorlog gecompromitteerd hadden. Onbeschroomd verbond hij zijn eigen naam aan die van figuren als Cyriel Verschaeve, Wies Moens, Filip de Pillecyn, Jef de Belder, Bert Peleman, Ferdinand Vercnocke of, buiten de literatuur, August Borms, Hendrik Borginon en Frans Daels. De reserves hadden daarnaast ook te maken met zijn militant katholieke profiel en met zijn zeer conservatieve houding in ethische en morele kwesties, die onder meer blijkt uit de lezing 'Ethiek en kunst' (1982). Omstreden was ook zijn lidmaatschap van de in 1977 opgerichte 'Vlaams-Zuid-afrikaanse Kontaktclub' Protea, die zich voornam de 'foutieve' berichtgeving over het Zuid-Afrika van de apartheid te be-strijden.

Dat zijn dichtwerk buiten de eigen kringen minder weerklank kreeg, lag ook aan het feit dat het niet bij 'zuiver' literaire uitgeverijen verscheen, maar bij (Vlaamse) uitgeverijen waarmee hij zich ideologisch verwant voelde. Coupé was sinds 1948 redacteur van het prominente katholieke literaire tijdschrift *Dietsche Warande en Belfort* (dat lang door zijn vriend Westerland werd geleid), maar speelde daarin geen actieve rol. Uiteindelijk, en typerend, leek hij zich veel meer thuis te voelen in *Vlaanderen*, het tijdschrift van het Christelijk Vlaams Kunstenaarsverbond (CVKV): in 1980 werd hij lid van de redactieraad, in 1983 trad hij toe tot de kernredactie. In 1993 bedacht het CVKV hem met de titel 'eredeken'.

Door dit alles bleef Coupé in het literaire circuit vaak een vreemde eend in de bijt. De meest afwijzende reacties kwamen er vanwege auteurs en critici die als exponenten kunnen gelden van een zich

in de nasleep van 1968 seculariserend en moderniserend Vlaanderen (Joris Note, Marc Reynebeau).

Ook autonoom literaire ontwikkelingen hebben de dichter parten gespeeld. Coupé behoorde tot de generatie van de romantische classicci, die vasthield aan traditionele vormen en waartoe ook Christine D'haen, Hubert van Herreweghen en Jos de Haes worden gerekend. Deze generatie werd in de jaren 1950 door de opkomst van de experimentele dichters, met Hugo Claus voorop, voor geruime tijd gemarginaliseerd. Het is geen toeval dat Van Wilderodes literaire koers weer steeg toen er, vanaf de tweede helft van de jaren 1970, sprake was van een nieuwe romantiek, die de traditie herwaardeerde en ook te verbinden viel met een 'linkse' desillusie na de contestatiejaren. Dat is de context waarin auteurs als Herman de Coninck en Benno Barnard waardering uitspraken voor Coupés poëzie, die ze daarbij losmaakten van diens (watsuperieur afgedane) ideologische positionering. Een vergelijkbare voorstelling laat zich aanwijzen in de manier waarop Tom Lanoye zijn oud-leraar opvoert in de roman *Kartonnen dozen* (1991) en in latere uitspraken.

De gestegen waardering voor Coupés dichterlijke oeuvre sinds de laatste decennia van de vorige eeuw houdt echter ook verband met diens vanaf eind jaren 1970 sterk toenemende productiviteit en met de ontwikkeling die zijn poëzie te zien heeft gegeven. Wordt het werk uit de beginjaren vaak als 'week-esthetiserend' en romantisch-impressionistisch omschreven, dan kreeg het later een concreter en plastischer karakter, met een parlando-achtig zij het toch nog altijd lyrisch vers. Daarmee sloot het aan bij een algemene tendens in de 20e-eeuwse Nederlandse poëzie. Coupés latere poëzie wordt wel eens gekarakteriseerd als een bezield realisme: de herkenbare werkelijkheid wordt er geregeld vervreemdend opgeladen door de onverwachte inbreuk van een 'andere' dimensie. Ook dat is een gegeven dat in het werk van andere moderne Nederlandstalige dichters terugkeert: het laat zich onder meer aanwijzen bij voorgangers als Nijhoff, Vasalis en Achterberg. Van

Wilder
wordt
en ge
ook v
uitstek
met st
De h
een an
Van W
lezers
met ee
hunne
van ta
zijn in
uitsluit
Wilder
en de
vaak e
Ook d
geeft
Coupé
en ver
toelaat
en co
terug
visie
wordt
nostal

Wilderodes dichterlijke ontwikkeling wordt in de literaire kritiek opgemerkt én gewaardeerd. Tegelijk klinkt toch ook vaak de bedenking dat de dichter uitstekende regels en gedichten afwisselt met stoplappen en maakwerk.

De huidige stand van de receptie geeft een ambivalent beeld te zien. De dichter Van Wilderode confronteert hedendaagse lezers met de vraag hoe ze moeten omgaan met een auteur wiens wereldbeeld niet het hunne is, maar wiens poëzie blijk geeft van talent en vakmanschap. Die lezers zijn in de praktijk overigens zo goed als uitsluitend Vlaams. In Nederland is Van Wilderode goeddeels onbekend gebleven, en de schaarse kritische reacties waren er vaak erg negatief.

Ook de wereld die deze poëzie oproept, geeft aanleiding tot ambivalente reacties. Coupé ziet de poëzie als een verheerlijkt en verdroomd domein dat dichter en lezer toelaat om zich tijdelijk uit een door chaos en conflict gekenmerkte werkelijkheid terug te trekken. Dit is een poëtische visie die niet door iedereen gedeeld wordt, te meer omdat die 'betere wereld' nostalgisch-regressieve kenmerken heeft:

een geïdealiseerd landelijk Waasland, de kindertijd, de antieke wereld.

Dit belet niet dat lezers nog altijd aangesproken kunnen worden door een romantisch verlangen naar een ander en beter domein. Dit verlangen blijft bij Coupé echter niet beperkt tot de poëzie, maar vormt ook het fundament van een retrograde wereldbeeld en een bijbehorende ideologie. Coupés dichtwerk en zijn politieke engagement kunnen dan ook niet zonder meer van elkaar worden losgemaakt.

Bronnen & lit.: A. VAN WILDERODE, *De dag begint bij een puin. IJzerbedevaarten in verzen*. Diksmuide, 1985; — A. VAN WILDERODE, *Dienstbaar het woord. Toespraken en teksten*. Tielt, 1985; — A. VAN WILDERODE, *In al begonnen vrede*. Tielt, 1993; — A. VAN WILDERODE, *Volledig dichtwerk. Gebundelde gedichten*. Tielt, 1999; — A. VAN WILDERODE, *De moerbeitoppen ruischten*. Documentaire varianteneditie met een kroniek van de genese door Edward Vanhoutte, Gent, 2010; — Lieven RENS, *Van moerbeiboom tot overoever*, Antwerpen, 1983; — Jozef SMET, *Bio- en bibliografie Anton van Wilderode*. Sint-Niklaas, 1998; — Roger TEMPELS, *Leven en werk van Anton van Wilderode. Een gecommantarieerde inventaris*. [Uitgave in eigen beheer,] 2016.

Erik SPINOY